

Πεντηκοστάριον Χαρμόσουνον

Τὸ Ταξίδι Συνεχίζεται
μέσα στὸ Φῶς τῆς Ἀναστάσεως
πρὸς τὴν Δόξα τῶν Ἑσχάτων

■ † Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ

**«Ἡ ὄραση τῶν ὑπερηφάνων εἶναι τυφλότητα,
ἐνῶ ἡ τυφλότητα τῶν ταπεινῶν
εἶναι ἰκανότητα γιὰ θέαση τῆς ἀλήθειας»***

*«Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον,
ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι
καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται» (Ἰωάν. θ' 39)*

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί!... Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, μετὰ τὴν **θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ**, γιὰ τὴν ὁποία ἀκούσαμε σήμερα στὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, εἶπε: **«Ἦρθα γιὰ νὰ φέρω σὲ κρίση τὸν κόσμο, ἔτσι ὥστε αὐτοὶ ποὺ δὲν βλέπουν νὰ βροῦν τὸ φῶς τους, κι ἐκεῖνοι ποὺ βλέπουν ν' ἀποδειχθοῦν τυφλοὶ»** (Ἰωάν. θ' 39).

Τέτοια λόγια δὲν μπορούσαν ν' ἀφήσουν ἀδιάφορους τοὺς ὑπερήφανους «σοφοὺς» καὶ «δικαίους» τοῦ κόσμου τούτου, ὅπως ἦταν οἱ Φαρισαῖοι. Ἐξ αἰτίας τῆς φιλαυτίας τους καὶ τῆς μεγάλης ιδέας ποὺ εἶχαν γιὰ τὸν ἑαυτό τους, αἰσθάνθηκαν θιγμένοι ἀπὸ τὴν παρατήρηση τοῦ Κυρίου. Ἀντέδρασαν, λοιπόν, μὲ μίαν ἐρώτηση, ποὺ ἐκφράζει τὴν ἀγανάκτηση καὶ τὴν ἔπαρσή τους, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὴν χλευαστικὴ τους διάθεση καὶ τὸν φθόνο τους καὶ τὴν περιφρόνησή τους πρὸς τὸν Χριστὸ: **«Μήπως εἴμαστε κι ἐμεῖς τυφλοὶ;»** (Ἰωάν. θ' 40).

Στὴν ἀπάντηση τοῦ Κυρίου καθρεφτίζεται ἡ ψυχικὴ κατάσταση τῶν Φαρισαίων, ἡ ὁποία προκάλεσε τὴν ἐρώτησή τους: **«Ἄν ἦσαν τυφλοὶ, δὲν**

θα ἦσασταν ἔνοχοι· τώρα ὁμως λέτε με βεβαιότητα, ὅτι βλέπετε· ἡ ἔνοχη σας λοιπὸν παραμένει» (Ἰωάν. θ' 41).

Πόσο φοβερὴ ἀσθένεια τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἔπαρση! Στὰ ἀνθρώπινα ἔργα, στερεῖ ἀπὸ τὸν ὑπερόπτη τὴν βοήθεια καὶ τὴν συμβουλή τοῦ πλησίον. Καὶ στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ, στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας, στέρησε ἀπὸ τοὺς ἀλαζόνες Φαρισαίους τῆς ἐποχῆς τοῦ Κυρίου καὶ στερεῖ ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους κάθε ἐποχῆς τὸν πιὸ πολύτιμο θησαυρό, τὴν θεία δωρεὰ ποὺ ἔφερε ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· τοὺς στέρησε καὶ **τοὺς στερεῖ τὴν θεία ἀποκάλυψη καὶ τὴν μακάρια κοινωνία μετὰ τὸν Θεό, κοινωνία ποὺ προϋποθέτει τὴν ἀποδοχή αὐτῆς τῆς ἀποκαλύψεως.**

Οἱ Φαρισαῖοι θεωροῦσαν, ὅτι ἀνῆκαν στοὺς ἀνθρώπους «ποὺ βλέπουν», ὅτι δηλαδὴ εἶχαν φτάσει στὴν ἀληθινὴ καὶ τέλεια θεογνωσία, δὲν χρειάζονταν περαιτέρω πρόοδο καί, ἐπομένως, δὲν εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ καμιά σπουδὴ ἢ διδασχῆ. Γι' αὐτὸ ἀπέρριπταν τὴν διδασκαλία γιὰ τὸν Θεό, ποὺ τοὺς τὴν παρέδιδε ἅμεσα ὁ Ἰδιος.

* * *

Ἡ ἀρετὴ τῆς ταπεινώσεως ἐναντιώνεται στὸ πάθος τῆς ὑπερηφάνειας, τὸ ὁποῖο ἐκδηλώνεται μετὰ ξεχωριστὸ τρόπο στὸ πνεῦμα τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Ὅπως ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀσθένεια τοῦ πνεύματος, ἔτσι καὶ ἡ ταπεινώση εἶναι κατ' ἐξοχὴν κατάστασις εὐρωστίας τοῦ πνεύματος, μία ἀγαθὴ καὶ μακάρια κατάστασις. Στὴν Ἁγία Γραφή καὶ στὰ ἔργα τῶν ἁγίων Πατέρων ὀνομάζεται συχνὰ καὶ ταπεινοφροσύνη. **Τί εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη; Εἶναι ἡ ὀρθὴ ἀντίληψη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση καί, ἐπομένως, ἡ ὀρθὴ ἀντίληψη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸν ἑαυτό του.**

Τὸ ἅμεσο ἀποτέλεσμα τῆς ταπεινώσεως ἢ ταπεινοφροσύνης, ὡς ὀρθῆς ἀντίληψεως γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ γιὰ τὸν ἴδιο μας τὸν ἑαυτό, εἶναι ἡ εἰρήνευσις τῆς καρδιᾶς. Ὁ ταπεινὸς ἄνθρωπος εἶναι εἰρηνικὸς καὶ ἀπέναντι στοὺς συνανθρώπους του καὶ ἀπέναντι στὸν ἑαυτό του καὶ ἀπέναντι σὲς κάθε λογῆς περιστάσεις καὶ ἀπέναντι στὸν Θεό, εἶναι εἰρηνικὸς καὶ μετὰ τὴν γῆ καὶ μετὰ τὸν Οὐρανό. **Ἡ ταπεινώση ἔχει πάρει τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὴν εἰρήνη ποὺ γεννᾷ στὴν καρδιά μας. Τὴν κατάστασις τῆς ἡρεμίας, τῆς χαρᾶς καὶ τῆς μακαριότητος, ποὺ προκαλεῖται μέσα μας ἀπὸ τὴν ἀρετὴ, τὴν ὀνομάζουμε ταπεινώση. Ὅταν θέλουμε μαζί μετὰ τὴν κατάστασις νὰ δεῖξουμε καὶ τὴν πηγὴ τῆς, τότε κάνουμε λόγο γιὰ ταπεινοφροσύνη.**

Μὴ σκεφθεῖτε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι ὁ ὀρισμὸς ποὺ δώσαμε στὴν ταπεινοφροσύνη, περιγράφοντάς τὴν ὡς τὴν ὀρθὴ ἀντίληψη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση, γενικά, καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του, εἰδικά,

εἶναι αὐθαίρετος. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τὴν ὄρισε ἔτσι, λέγοντας: «Θὰ γνωρίσετε τὴν Ἀλήθεια, καὶ ἡ Ἀλήθεια θὰ σᾶς ἐλευθερώσει» (Ἰωάν. η´ 32). **Τί εἶναι αὐτὴ ἡ ἐλευθερία, ἡ πνευματικὴ ἐλευθερία, ποὺ παρέχεται ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια, ἂν ὄχι ἡ εὐλογημένη εἰρήνη τῆς καρδιάς, ἂν ὄχι ἡ ἁγία ταπεινώση, ἂν ὄχι ἡ εὐαγγελικὴ ταπεινοφροσύνη; Ἡ θεία Ἀλήθεια εἶναι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός** (βλ. Ἰωάν. ιδ´ 6). Ἐκεῖνος διακήρυξε: «**Μάθετε ἀπὸ μένα**», ἀπὸ τὴν θεία Ἀλήθεια, «ὅτι εἶμαι πρῶτος καὶ ταπεινός στὴν καρδιά, καὶ θὰ βρεῖτε ἀνάπαυση στὶς ψυχές σας» (Ματθ. ια´ 29).

Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τρόπος σκέψεως τοῦ ἀνθρώπου ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὴν θεία Ἀλήθεια [“Τὸ στόμα τοῦ ταπεινόφρονα λέει τὴν ἀλήθεια”, σημειώνει ὁ Ὅσιος Μᾶρκος ὁ Ἀσκητῆς (Περὶ νόμου πνευματικοῦ Κεφάλαιο Σ´, θ´)]. **Ἡ ἔπαρση εἶναι θλιβερὴ καὶ ὀλέθρια αὐταπάτη, εἶναι θανάσιμη πλάνη, μὲ τὴν ὁποία ἡ τυφλωμένη ἀνθρώπινη φύση ξεγελᾷ τὸν ἑαυτό της καὶ ξεγελιέται ἀπὸ τοὺς δαίμονες.**

* * *

Λανθασμένες εἶναι οἱ κρίσεις καὶ οἱ ἐκτιμήσεις τοῦ ὑπερόπτη. Τὸν ἑαυτό του τὸν θεωρεῖ αὐθύπαρκτο ὄν, ὄχι πλάσμα τοῦ Θεοῦ. **Τὴν ἐπίγεια ζωὴ τὴν αἰσθάνεται ἀτέλειωτη. Τὸν θάνατο δὲν τὸν συλλογίζεται. Στὴν αἰωνιότητα δὲν πιστεύει. Ἡ θεία Πρόνοια γι’ αὐτὸν εἶναι ἀνύπαρκτη. Ὡς κυβερνήτη τοῦ κόσμου ἀναγνωρίζει τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ. Ὅλες οἱ σκέψεις τοῦ σέρνονται στὴν γῆ. Τὴν ζωὴ του τὴν ἔχει προσφέρει θυσία στὸν κόσμο τοῦτο, στὸν ὁποῖο ἐπιθυμεῖ νὰ ἐγκαθιδρύσει τὴν διαρκῆ ἀπόλαυση μέσῳ τῆς ἁμαρτίας. Αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι ἡ ἄλογη καὶ μάταιη ἐπίδιωξη τῶν τυφλωμένων Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.**

Τὸν ταπεινόφρονα ἄνθρωπο, ἀπ’ ἐναντίας, στὸν δρόμο τῆς ἐπίγειας ζωῆς τὸν συνοδεύει ἡ **μνήμη τοῦ θανάτου**, διδάσκοντάς τον νὰ ἐνεργεῖ σὲ κάθε περίσταση μὲ τὸ βλέμμα του στραμμένο στὴν αἰωνιότητα καὶ ἐπιδρώντας εὐεργετικὰ σ’ ὅλα του τὰ ἔργα. **Ὁ ταπεινὸς ἐργάζεται γιὰ τὴν ἀρετὴ, ὄχι γιὰ τὴν ἱκανοποίηση παθῶν, καὶ γι’ αὐτὸ ὅ,τι κάνει εἶναι ὠφέλιμο γιὰ τοὺς συνανθρώπους του. Ὁ ταπεινὸς βλέπει τὸν ἑαυτό του σὰν ἕναν ἀσήμαντο κόκκο μέσα στὸ σύμπαν, μέσα στοὺς αἰῶνες, μέσα στὶς γενιές καὶ τὰ γεγονότα ποὺ πέρασαν καὶ ποὺ ἔρχονται. Ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά τοῦ ταπεινοῦ δέχονται πρόθυμα τὴν Χριστιανικὴ Ἀλήθεια καὶ προοδεύουν σταθερὰ στὶς χριστιανικὲς ἀρετές. Ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά τοῦ ταπεινοῦ βλέπουν καὶ αἰσθάνονται τὴν πτώση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, γι’ αὐτὸ μποροῦν ν’ ἀναγνωρίσουν καὶ νὰ δεχθοῦν τὸν Λυτρωτὴ.**

Ἡ ταπεινοφροσύνη δὲν ἀναγνωρίζει ἀξία στὴν πεσμένη ἀνθρώπινη φύση. **Βλέπει** τὸν ἄνθρωπο ὡς κορυφαῖο θεῖο δημιούργημα, ἀλλὰ **βλέπει καὶ τὴν ἁμαρτία πού ἔχει διαποτίζει καὶ δηλητηριάζει ὅλη τὴν ὑπαρξή του.** **Ἡ** ταπεινοφροσύνη ἀναγνωρίζει τὸ μεγαλεῖο τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως διαπιστώνει καὶ τὴν παραμόρφωσή του ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. **Γι'** αὐτὴ τὴν συμφορὰ θλίβεται συνέχεια. **Βλέπει** τὴν γῆ σὰν ἕναν τόπο ἐξορίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν βιάζει νὰ ἐπιστρέψει μὲ τὴν μετάνοια στὸν Οὐρανό, πού τὸν ἔχασε μὲ τὴν ἔπαρση.

Ἡ ἔπαρση, ἀπ' ἐναντίας, πού προκάλεσε τὴν πτώση καὶ τὴν καταστροφή τῆς ἀνθρωπότητας, δὲν βλέπει καὶ δὲν ἀναγνωρίζει πτώση καὶ παραμόρφωση στὴν ἀνθρώπινη φύση· βλέπει μόνο ἀξία, ὠραιότητα, τελειότητα. **Ἀκόμα** καὶ τὰ νοσήματα τῆς ψυχῆς, τὰ πάθη, τὰ θεωρεῖ προσόντα. **Μία τέτοια θεώρηση τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κάνει τὸν Λυτρωτὴ τελείως περιττό.**

Ἡ ὄραση τῶν ὑπερηφάνων εἶναι τυφλότητα, ἐνῶ ἡ τυφλότητα τῶν ταπεινῶν εἶναι ἰκανότητα γιὰ θέαση τῆς ἀλήθειας. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῶν λόγων τοῦ Κυρίου: **«³Ἦρθα γιὰ νὰ φέρω σὲ κρίση [σωστική ἢ καταδικαστική] τὸν κόσμο, ἔτσι ὥστε αὐτοὶ πού δὲν βλέπουν νὰ βροῦν τὸ φῶς τους, κι ἐκεῖνοι πού βλέπουν ν' ἀποδειχθοῦν τυφλοί».** **Οἱ** ταπεινοὶ δέχονταν τὸν Κύριο καὶ φωτίζονταν ἀπὸ τὸ θεῖο Φῶς Του. **Οἱ ὑπερήφανοι, ἰκανοποιημένοι μὲ τὸν ἑαυτό τους, Τὸν ἀπέρριπταν καὶ βυθίζονταν ἀκόμα περισσότερο στὸ σκοτάδι μὲ τὴν ἄρνηση καὶ τὴν βλασφημία τοῦ Θεοῦ.**

* * *

Λάμπουν ζωηρὰ μέσα στὸν καθαρὸ οὐρανὸ τῆς νύχτας τ' ἀναρίθμητα ἀστέρια, παραβγαίνοντας ποιὸ θὰ στείλει στὴν γῆ περισσότερο φῶς. **Μόλις,** ὅμως, ξεπροβάλει ὁ ἥλιος, ὅλα τ' ἀστέρια γίνονται ἄφαντα σὰν ἀνύπαρκτα, ἂν καὶ στὴν πραγματικότητα παραμένουν στὶς θέσεις τους. **Κάτι παρόμοιο συμβαίνει καὶ μὲ τὶς ἀνθρώπινες ἀρετές: Ὅταν συγκρίνονται μεταξύ τους, ἔχουν κάποιο φῶς. Ἐξαφανίζονται, ὅμως, μπροστὰ στὴν ἀπόλυτη Ἀρετὴ, μπροστὰ στὸ φῶς τῆς Θεότητος.**

Ὁ Ἀπόστολος, μιλώντας γιὰ τὶς ἀρετὲς τοῦ δίκαιου Ἀβραάμ, λέει ὅτι ὁ Πατριάρχης «μποροῦσε νὰ καυχηθεῖ, ὅχι ὅμως ἀπέναντι στὸν Θεό... **Ὁ** Ἀβραάμ πίστεψε στὸν Θεό, καὶ γι' αὐτὴν του τὴν πίστη ὁ Θεὸς τὸν ἀναγνώρισε δίκαιο» (Ρωμ. δ' 2-3). **Ἔτσι** ἔπρεπε νὰ κάνουν οἱ Φαρισαῖοι, πού καμάρωναν γιὰ τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, ἀλλὰ εἶχαν ἀποξενωθεῖ πνευματικὰ ἀπ' αὐτόν. **Σὲ** ἀντίθεση μὲ τὸν Ἀβραάμ, θέλησαν νὰ διατηρήσουν τὶς νομιζόμενες ἀρετὲς τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου», κι ἔτσι ἔγιναν ἀνίκανοι ν' ἀποκτήσουν αὐτογνωσία καὶ θεογνωσία. **Ἄκουσαν,** λοιπόν, τὴν φοβερὴ ἐτυμηγορία τοῦ Κυρίου: **«Ἄν ἦσαстан**

τυφλοί», ἂν δηλαδή ἀναγνωρίζατε τὴν πνευματικὴ σας τυφλότητα, «δὲν θὰ ἦσασταν ἔνοχοι· τώρα, ὅμως», ὄντας τυφλοί, «λέτε μὲ βεβαιότητα ὅτι βλέπετε· ἡ ἐνοχὴ σας λοιπὸν παραμένει»· παραμένει, γιατί τὴν ἀποδεχθήκατε καὶ τὴν χαράξατε μέσα σας μὲ τὴν ἀμφιβολία σας.

Μαθητὴς τῶν Φαρισαίων ἦταν στὰ νεανικά του χρόνια ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος. Ὅπως ὁ ἴδιος διηγεῖται, γιὰ νὰ μᾶς διδάξει, ἦταν «Ἐβραῖος γέννημα θρέμμα» καὶ «ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνεία τοῦ νόμου Φαρισαῖος». «Ἦμουν ἄμεμπτος», λέει, «σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν τήρηση τοῦ νόμου. **Αὐτά, ὅμως, ποὺ ἄλλοτε ἦταν γιὰ μένα πλεονεκτήματα, τώρα μὲ τὴν πίστι στὸν Χριστὸ τὰ βλέπω σὰν μειονεκτήματα. Πραγματικά, ὅλα ἐξακολουθῶ νὰ τὰ θεωρῶ μειονεκτήματα σὲ σχέση μὲ τὸ ἀσύγκριτα ἀνώτερο ἀγαθὸ ποὺ κέρδισα, γνωρίζοντας τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν Κύριό μου» (Φιλιπ. γ' 5-8).**

* * *

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί! Ἐς μιμηθοῦμε τὸν Ἀπόστολο Παῦλο καὶ τοὺς ἄλλους Ἅγίους τοῦ Θεοῦ. Ἐς πλησιάσουμε τὸν Κύριο, ἔχοντας ἀπορρίψει τελείως τὴν καταστρεπτικὴ ἔπαρση καὶ ἔχοντας ἐγκολληθεῖ τὴν ταπεινὴν. **Μέσω τῆς ταπεινώσεως, ἄς προσκολληθοῦμε στὸν Πλάστη μας. Μὲ τὴν ταπεινὴν ὡς ἐλκύσουμε τὴν προσοχὴ καὶ τὴν εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ μας, ποὺ εἶπε: «Σὲ ποιὸν θὰ ρίξω τὸ βλέμμα μου, παρὰ στὸν ταπεινὸ, στὸν ἡσυχό, σ' ἐκεῖνον ποὺ τρέμει τὰ λόγια μου;»** (Ἠσ. ξς' 2).

Βλέποντας καὶ ἀναγνωρίζοντας τὶς ἀμαρτίες μας, ἄς συμπεριλάβουμε τὸν ἑαυτὸ μας στοὺς ἀμαρτωλοὺς, τοὺς ἀγαπημένους τοῦ Θεοῦ. Ἀπορρίπτοντας τὴν ἔπαρση, ἄς διαχωρίσουμε τὸν ἑαυτὸ μας ἀπὸ τοὺς ψευτοδικαίους, γιὰ νὰ μὴ μᾶς ἀποστραφεῖ ὁ Θεός, ποὺ εἶπε: «Δὲν ἦρθα νὰ καλέσω σὲ μετάνοια τοὺς δικαίους, ἀλλὰ τοὺς ἀμαρτωλοὺς» (Ματθ. θ' 13).

Μὲ τὴν ταπεινὴν ἡ καρδιά μας ἄς γίνῃ πνευματικὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ θύτης, ὁ νοῦς μας, ἄς προσφέρει σ' Ἐκεῖνον θυσίαι πνευματικῆς, ἄς προσφέρει τὴν θυσία τῆς κατανύξεως, τὴν θυσία τῆς μετάνοιας, τὴν θυσία τῆς Ἐξομολογήσεως, τὴν θυσία τῆς προσευχῆς, τὴν θυσία τῆς εὐσπλαγχνίας, ἐμπλουτίζοντας κάθε μίαν ἀπὸ αὐτὲς τὶς θυσίαι μὲ τὴν ταπεινοφροσύνη· γιατί «ὁ Θεὸς δὲν θὰ περιφρονῆσει μίαν καρδιά γεμάτη συντριβὴ καὶ ταπεινὴν» (Ψαλμ. ν' 19). **Ἀμήν!...** □

(*) Ἅγιου Ἰγνατίου Μπριαντσανίνωφ, Ἀσκητικὲς Ὁμιλίαι Α', ἔκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Παρακλήτου, Ὠρωπὸς Ἀττικῆς, 2015. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.